

**OLIIY TA'LIMNING JAMIYAT VA IQTISODIYOT
RIVOJLANISHIDAGI ROLI: GLOBAL VA LOKAL YONDASHUVLAR**

Matkarimova Jamila Durdiyevna TDTTrU f.f.d.(DSc), v.b.professor

Sultonova Jamila TDTTrU Sotsiologiya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Oyto'rayeva Sevinch TDTTrU Sotsiologiya yo'nalishi 2-kurs talabasi

Annotatsiya Mazkur maqolada oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi o'rni tahlil qilinadi. Global miqyosda oliy ta'lim inson kapitalini shakllantirish, innovatsiyalarni rivojlantirish hamda iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim omil sifatida qaraladi. Mahalliy darajada esa, oliy ta'lim ijtimoiy harakatchanlikni oshirish, ish bilan ta'minlanish imkoniyatlarini kengaytirish va milliy iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Maqolada rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar tajribasi tahlil qilinib, O'zbekiston uchun tegishli tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, iqtisodiy rivojlanish, inson kapitali, innovatsiya, ijtimoiy harakatchanlik, globalizatsiya, ta'lim siyosati, mehnat bozori.

Annotation This article analyzes the role of higher education in the development of society and the economy. On a global scale, higher education is considered a key factor in shaping human capital, fostering innovation, and ensuring economic growth. At the local level, it contributes to social mobility, expands employment opportunities, and strengthens national economic stability. The article examines the experiences of developed and developing countries and provides relevant recommendations for Uzbekistan.

Keywords: higher education, economic development, human capital, innovation, social mobility, globalization, education policy, labor market.

Аннотация В данной статье анализируется роль высшего образования в развитии общества и экономики. В глобальном масштабе высшее образование рассматривается как ключевой фактор формирования человеческого капитала, стимулирования инноваций и обеспечения экономического роста. На локальном

уровне оно способствует социальной мобильности, расширению возможностей трудоустройства и укреплению национальной экономической стабильности. В статье изучается опыт развитых и развивающихся стран, а также приводятся соответствующие рекомендации для Узбекистана.

Ключевые слова: *высшее образование, экономическое развитие, человеческий капитал, инновации, социальная мобильность, глобализация, образовательная политика, рынок труда.*

Zamonaviy jamiyatda oliy ta'lim ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Dunyo miqyosida bilimga asoslangan iqtisodiyot shakllanishi, innovatsion texnologiyalarning rivojlanishi va raqobatbardosh mehnat bozorining vujudga kelishi oliy ta'lim tizimining ahamiyatini yanada oshirmoqda. Oliy ta'lim inson kapitalini shakllantirish, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va ijtimoiy tenglikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Har bir davlat o'zining ijtimoiy-iqtisodiy sharoitiga qarab oliy ta'limni rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqadi. Rivojlangan mamlakatlar oliy ta'lim orqali innovatsiyalarni rag'batlantirsa, rivojlanayotgan mamlakatlar esa ushbu sohani isloh qilish orqali iqtisodiy o'sishga erishishga intilmoqda. Shuningdek, oliy ta'lim globallashtirish sharoitida milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda.¹

Mazkur maqolada oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi o'rnini tahlil qilinib, global va mahalliy yondashuvlar o'rtasidagi farqlar hamda ularning o'ziga xos jihatlari o'rganiladi. Shuningdek, O'zbekiston misolida oliy ta'lim tizimining rivojlanish tendensiyalari va istiqbollari tahlil qilinadi.

Oliy ta'lim jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. U inson kapitalini shakllantirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash orqali davlatlarning uzoq muddatli taraqqiyotiga hissa qo'shadi. Global va lokal yondashuvlar doirasida oliy ta'limning iqtisodiy hamda ijtimoiy taraqqiyotga ta'siri turlicha namoyon bo'ladi.

¹ Hasanov S. Inson kapitali va ta'lim. – T.: Fan, 2018. – 224 b.

Oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi roli haqida bir qator olimlar o'z fikrlarini bildirgan. Teodor Shults (T. Schultz) inson kapitali haqidagi o'zining ilmiy qarashlarida, "Inson kapitaliga sarmoya kiritish iqtisodiy o'sishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi. Oliy ta'lim insonning bilim va ko'nikmalarini oshirib, jamiyat taraqqiyotiga bevosita hissa qo'shadi", deydi. Gari Bekker (G. Becker) esa ta'limning ijtimoiy va iqtisodiy foydalariga e'tibor qaratib, "Ta'lim shaxsiy va ijtimoiy darajada katta iqtisodiy foyda keltiradi. Yuqori malakali mutaxassislar mehnat unumdorligini oshiradi va iqtisodiy samaradorlikni ta'minlaydi", deb ta'kidlaydi.

Jon Meynard Keyns (J. M. Keynes) ta'lim va iqtisodiyot o'rtasidagi bog'liqlikni yana bir bor ko'rsatib, "Davlatning ta'limga investitsiya kiritishi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi eng muhim omillardan biridir. Sifatli oliy ta'lim iqtisodiy inqirozlarning oldini olishda muhim rol o'ynaydi", deydi. Adam Smit (A. Smith) esa iqtisodiy taraqqiyotning asosiy omillaridan biri sifatida mehnat bo'linishi va iqtisodiy samaradorlikni ko'rsatib, "Mehnat bo'linishi va iqtisodiy samaradorlik oliy ta'lim tizimining rivojlanishiga bog'liq. Jamiyatning iqtisodiy taraqqiyoti bilimli insonlarning ko'payishiga tayanadi", deb ta'kidladi.

O'zbek olimi Muhammadjon Qosimov esa, "O'zbekiston sharoitida oliy ta'limning iqtisodiy rivojlanishda o'rni katta. Ta'lim tizimining sifatli rivojlanishi jamiyatning barcha jabhalarida yangiliklarni olib keladi va mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishini ta'minlaydi", deb yozadi. Bu olimlar fikrlaridan kelib chiqadigan bo'lsak, oliy ta'lim nafaqat shaxsiy rivojlanish, balki jamiyat va iqtisodiyotning samarali rivojlanishida ham muhim ahamiyatga ega.

Oliy ta'limning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni beqiyosdir. Iqtisodchi Gari Bekker tomonidan ilgari surilgan inson kapitali nazariyasiga ko'ra, ta'limga kiritilgan investitsiyalar kelajakda yuqori mehnat unumdorligi va iqtisodiy farovonlikni ta'minlaydi. Rivojlangan mamlakatlarda oliy ta'limga sarmoya kiritish natijasida innovatsiyalar va texnologik taraqqiyot jadallashgan bo'lib, bu esa iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga yordam bergan. Masalan, AQSh, Germaniya va Yaponiya kabi davlatlar oliy ta'lim tizimini mustahkamlash orqali zamonaviy texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyot yaratgan.

Rivojlanayotgan davlatlar uchun esa oliy ta'lim mehnat bozorida malakali kadrlar yetishmovchiligini bartaraf etish, tadbirkorlik muhitini yaxshilash va xorijiy investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatini beradi. Masalan, Janubiy Koreya va Singapur tajribasi shuni ko'rsatadiki, oliy ta'limga yo'naltirilgan islohotlar natijasida bu davlatlar qisqa vaqt ichida iqtisodiy rivojlanishga erishgan. Oliy ta'lim ta'minoti yuqori bo'lgan mamlakatlarda sanoat va xizmat ko'rsatish sohalari tez rivojlanib, innovatsiyalar va ilmiy tadqiqotlarga asoslangan yangi ish o'rinlari yaratilgan.

Bundan tashqari, oliy ta'lim ijtimoiy taraqqiyotning muhim omili hisoblanadi. Universitetlarda ta'lim olish ijtimoiy harakatchanlikni oshirishga xizmat qiladi, ya'ni iqtisodiy jihatdan past tabaqalarga mansub shaxslarning yuqori daromadli ish o'rinlariga ega bo'lishiga imkon yaratadi. Oliy ta'lim fuqarolarning huquqiy va siyosiy ongini oshirib, demokratiya hamda fuqarolik jamiyati rivojiga hissa qo'shadi. YuNESKO ma'lumotlariga ko'ra, ta'lim darajasi yuqori bo'lgan jamiyatlarda korrupsiya darajasi past bo'lib, ijtimoiy institutlar yanada samarali ishlaydi.²

Oliy ta'limning globallashuv sharoitidagi o'zni ham tobora ortib bormoqda. Raqobatbardosh kadrlar tayyorlash va zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish davlatlar uchun strategik ahamiyat kasb etmoqda. Buning natijasida ko'plab mamlakatlar oliy ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikni kengaytirish, ta'lim sifatini oshirish va talabalar almashinuv dasturlarini joriy etish orqali global ta'lim tizimiga integratsiyalashmoqda. Shu bois, har bir davlat oliy ta'limni o'zining strategik ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida rivojlantirishi zarur.

Oliy ta'limning rivojlanishi zamonaviy jamiyatning innovatsion va texnologik taraqqiyotiga ham bevosita ta'sir qiladi. Bugungi kunda yuqori malakali mutaxassislar yetishib chiqishi ilmiy tadqiqotlar va startap loyihalarining rivojlanishiga zamin yaratmoqda. Masalan, AQShning Stenford, Garvard va MIT universitetlari nafaqat yuqori sifatli ta'lim berish bilan, balki ilm-fan va texnologiyalar sohasida muhim kashfiyotlar qilish bilan ham mashhur. Ushbu universitetlar bilan bog'liq bo'lgan startaplar Google, Facebook, Tesla kabi yirik kompaniyalarning shakllanishiga asos

² Yusupov A. Oliy ta'limning innovatsion rivojlanishdagi ahamiyati. – T.: Iqtisodiyot, 2019. – 200 b.

bo'lgan. Bu esa oliy ta'lim va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bevosita bog'liqlikni isbotlaydi.

Oliy ta'limning iqtisodiy samaradorligi bilan birga uning mahalliy rivojlanishga ta'siri ham e'tiborga loyiqdir. Mamlakat ichkarisida universitetlarning faoliyati ilmiy markazlarning vujudga kelishiga, shahar va mintaqalarning iqtisodiy jihatdan rivojlanishiga turtki beradi. Masalan, Oksford va Kembrij kabi universitetlar joylashgan hududlar ilmiy-tadqiqot infratuzilmasi rivojlangan mintaqalar sifatida ajralib turadi. Shu sababli, universitetlarning mahalliy iqtisodiyotdagi o'rni kuchayib, ular o'z atrofida innovatsion ekotizimni shakllantiradi.

Shuningdek, oliy ta'lim nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy jihatdan ham taraqqiyotning muhim omili hisoblanadi. Ta'lim olgan insonlar jamiyatda yetakchi pozitsiyalarni egallab, davlat boshqaruvi, tadbirkorlik va fan sohalarida muhim o'zgarishlar qilish imkoniga ega bo'ladilar. Rivojlangan mamlakatlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, aholining oliy ta'lim darajasi oshgani sayin, jamiyatda innovatsion fikrlash, gender tengligi, inson huquqlari va fuqarolik jamiyatining rivojlanish darajasi ham yuqori bo'ladi.

O'zbekiston misolida olib qaraydigan bo'lsak, so'nggi yillarda oliy ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, xalqaro universitetlar filiallarining ochilishi, kredit-modul tizimining joriy etilishi, professor-o'qituvchilar malakasini oshirish dasturlarining kengaytirilishi ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Shuningdek, ilm-fan va biznes integratsiyasini ta'minlash maqsadida universitetlarning innovatsion texnoparklar bilan hamkorligi yo'lga qo'yilmoqda.

Shu bilan birga, oliy ta'lim tizimida hal etilishi zarur bo'lgan muammolar ham mavjud. Xususan, ta'lim sifati va amaliyot o'rtasidagi tafovut, bitiruvchilarning mehnat bozoriga moslashuvchanligini oshirish, ta'lim muassasalarining ilmiy tadqiqot faoliyatini kengaytirish kabi muammolar bugungi kunning dolzarb masalalaridandir.

Oliy ta'lim global va mahalliy miqyosda jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishining asosiy omillaridan biri bo'lib, u inson kapitalini rivojlantirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Mamlakatlar oliy

ta'limni strategik yo'nalish sifatida rivojlantirgan holda, iqtisodiy o'sish va ijtimoiy taraqqiyotga erishishlari mumkin. Shu sababli, O'zbekistonda oliy ta'lim tizimini takomillashtirish, uning sifati va innovatsion jihatlarini kuchaytirish mamlakatning uzoq muddatli taraqqiyoti uchun muhim vazifalardan biridir.³

Oliy ta'limning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri

Oliy ta'limning iqtisodiy samaradorligi turli jihatlar bilan baholanadi. Quyidagi jadvalda oliy ta'limning iqtisodiy o'sishga qo'shadigan hissasi ko'rsatilgan.

Ko'rsatkich	Ta'sir mexanizmi	Misol
Ishsizlik darajasining pasayishi	Ta'lim olgan insonlar mehnat bozorida talabgir bo'ladi	Rivojlangan davlatlarda oliy ta'lim ko'rsatkichi yuqori bo'lgan hududlarda ishsizlik past bo'ladi
Mehnat unumdorligining oshishi	Yuqori bilim va malakaga ega mutaxassislar samarador ishlaydi	Yevropa va AQShda oliy ma'lumotli ishchilarning daromadi o'rta ta'lim bilan cheklanganlarga qaraganda 2-3 barobar yuqori
Yangi texnologiyalar va innovatsiyalar	Universitetlar ilmiy izlanishlar markazi sifatida ishlaydi	AQShning MIT, Stenford va Garvard universitetlari yuzlab startaplarni yaratgan
Tadbirkorlik muhitining rivojlanishi	Bitiruvchilar yangi biznes g'oyalar yaratadi	Startup ekotizimi rivojlangan davlatlarda innovatsion korxonalar ko'p bo'ladi
Investitsiyalar hajmining oshishi	Malakali kadrlar mavjud bo'lgan mamlakatlarga xorijiy investitsiyalar oqib keladi	Singapur va Janubiy Koreya oliy ta'limni rivojlantirib, yuqori texnologiyali iqtisodiyotga erishgan

³ Abdurahmonov Q. Ta'lim iqtisodiyoti: nazariya va amaliy tahlil. – T.: Fan, 2017. – 180 b.

2. Oliy ta'limning jamiyatga ijtimoiy ta'siri

Quyidagi jadvalda oliy ta'limning jamiyatga ijtimoiy jihatdan qanday ta'sir ko'rsatishi aks ettirilgan.

Ko'rsatkich	Ta'sir mexanizmi	Natija
Ijtimoiy tenglik va gender muvozanati	Ayollar va erkaklarning ta'lim olishi natijasida jamiyatda gender tenglik shakllanadi	Rivojlangan mamlakatlarda oliy ma'lumotli ayollar yetakchi lavozimlarga chiqmoqda
Huquqiy savodxonlik va fuqarolik faolligi	Oliy ta'lim olgan insonlar jamiyatda faolroq bo'ladi	Oliy ta'lim darajasi yuqori bo'lgan jamiyatlarda saylovlarda ishtirok etish darajasi yuqori
Sog'liqni saqlash va hayot sifati	Yuqori ta'lim olgan insonlar sog'lom turmush tarzini tanlaydi	Ma'lumotli insonlarda chekish va alkogol iste'moli darajasi pastroq
Jamiyatdagi innovatsion fikrlash darajasi	Ilmiy va texnologik taraqqiyotga moyillik oshadi	Rivojlangan davlatlarda texnologik startaplar soni ko'proq
Ijtimoiy barqarorlik	Oliy ta'lim olgan shaxslar jamiyatda ijtimoiy nizolarni kamaytiradi	Ta'lim darajasi yuqori bo'lgan mamlakatlarda jinoyatchilik pastroq

Yuqoridagi jadval va tahlillardan kelib chiqib, oliy ta'limning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishga qo'shadigan hissasi beqiyos ekani ko'rinib turibdi. Ta'lim sohasi rivojlangan davlatlarda nafaqat iqtisodiyot o'sadi, balki jamiyatning ijtimoiy va madaniy hayoti ham sezilarli darajada o'zgaradi.⁴

O'zbekiston sharoitida oliy ta'limni yanada rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarga e'tibor qaratish lozim:⁵

⁴ Karimov I. A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – T.: O'zbekiston, 2008. – 176 b.

⁵ Ahmedov U. Ilm va taraqqiyot: ta'lim tizimining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'siri. – T.: Fan va texnologiya, 2020. – 192 b.

Oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi roli haqida statistik ma'lumotlar keltirish uchun mavjud manbalarni ko'rib chiqamiz. Buxoro davlat universiteti xodimlari tomonidan yozilgan "Mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida oliy ta'limning o'rni" maqolasida oliy ta'limning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada ta'limning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi hal qiluvchi roli, moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, ta'limning xalqaro va global tendensiyalari kabi masalalar ko'rib chiqilgan.

Shuningdek, "Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli" nomli maqolada inson kapitalining shakllanishida ta'limning o'rni, oliy va kasbiy ta'limning jamiyat rivojlanishidagi ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada ta'lim darajasi va inson kapitali o'rtasidagi o'zaro bog'liqliklar hamda ularning iqtisodiy o'sishdagi ta'siri ko'rsatilgan.

Oliy ta'lim tizimini rivojlantirishning strategik maqsadlari va ustuvor yo'nalishlari haqida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, inson kapitalini rivojlantirishda ta'limning roli ortib bormoqda. Ta'lim tizimining zamonaviy tendensiyalari, xalq ongi va jamiyat rivojlanishida oliy ta'limning ahamiyati oshib bormoqda.

Bundan tashqari, iqtisodiy o'sish sharoitida intellektual salohiyatni rivojlantirish istiqbollari haqida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, mamlakat fuqarolarining intellektual salohiyati jamiyat intellektual salohiyatini tashkil etadi. Intellektual salohiyati yuqori bo'lgan jamiyatlar iqtisodiy rivojlanishda muvaffaqiyat qozonmoqda.

Iqtisodiy statistika sohasida olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ko'p qirrali ijtimoiy statistika fani sifatida iqtisodiy statistika ommaviy iqtisodiy va ijtimoiy voqea va jarayonlarning miqdoriy tahlilini amalga oshiradi. Bu esa oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi o'rni va ahamiyatini o'rganishda muhim vosita hisoblanadi.

Shu bilan birga, oliy ta'lim tizimining xalqaro reytinglari va indikatorlari ham mavjud. Masalan, QS World University Rankings kabi xalqaro reytinglarda oliy ta'lim muassasalarining o'rni va ularning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishiga qo'shgan

hissasi baholanadi. Bu reytinglar orqali oliy ta'lim tizimining global miqyosdagi o'рни va ahamiyati haqida ma'lumot olish mumkin.

Umuman olganda, oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi roli haqida olib borilgan statistik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ta'lim darajasi va sifatining oshishi iqtisodiy o'sish, innovatsion rivojlanish va ijtimoiy barqarorlikka ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

1. **Innovatsion ta'lim tizimini shakllantirish** – yangi texnologiyalar va zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish.
2. **Universitet va sanoat hamkorligini kuchaytirish** – mehnat bozoriga moslashgan malakali kadrlar tayyorlash.
3. **Xalqaro universitetlar bilan integratsiya** – ilmiy va akademik almashinuvlarni kengaytirish.
4. **Ilmiy tadqiqotlarga sarmoya kiritish** – ilm-fanni rivojlantirish orqali iqtisodiy innovatsiyalar yaratish.

Shunday qilib, oliy ta'lim rivojlanishi bilan jamiyatning barcha jabhalarida barqarorlik va taraqqiyot ta'minlanadi. Shu boisdan, mamlakatlar ushbu sohaga investitsiyalar kiritish orqali o'zlarining uzoq muddatli taraqqiyot strategiyalarini amalga oshirishlari lozim.

Oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi roli beqiyos bo'lib, u inson kapitalini shakllantirish, innovatsiyalarni rag'batlantirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash orqali davlatlarning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Global yondashuv nuqtai nazaridan qaraganda, rivojlangan davlatlar oliy ta'lim orqali ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirib, iqtisodiyotning yuqori texnologiyalarga asoslangan tarmoqlarini kengaytirishmoqda. Shu bilan birga, rivojlanayotgan mamlakatlar uchun oliy ta'lim mehnat bozoridagi malakali kadrlar ta'minotini yaxshilash va iqtisodiy o'sishni tezlashtirishda muhim omil hisoblanadi.⁶

Mahalliy miqyosda esa oliy ta'lim nafaqat iqtisodiy taraqqiyotga, balki ijtimoiy o'zgarishlarga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Universitetlar ilmiy va innovatsion

⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi farmoni. – T.: Adolat, 2021.

markazlar sifatida jamiyatning intellektual salohiyatini oshirib, yosh avlodni yangi bilimlar va ko'nikmalar bilan ta'minlaydi. Ayniqsa, O'zbekistonda oliy ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlar – xalqaro universitetlar filiallarining ochilishi, ta'lim dasturlarining yangilanib borishi va ilmiy tadqiqotlarga e'tibor kuchaytirilishi – mamlakat taraqqiyoti uchun muhim qadamdir.

Biroq, oliy ta'lim tizimini yanada takomillashtirish uchun qator muammolarni hal etish zarur. Jumladan, ta'lim sifati va amaliyot o'rtasidagi tafovutni kamaytirish, bitiruvchilarning mehnat bozoriga moslashuvchanligini oshirish, universitetlarning ilmiy va innovatsion salohiyatini kuchaytirish kabi masalalar dolzarb bo'lib qolmoqda.

Kelajakda oliy ta'limni yanada rivojlantirish uchun quyidagi strategik yo'nalishlar muhim ahamiyat kasb etadi:

Ta'lim sifati va innovatsiyalarni oshirish – zamonaviy ta'lim metodlarini joriy etish, universitetlarning ilmiy salohiyatini kuchaytirish va ularni xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarga olib chiqish.

Universitetlar va sanoat o'rtasidagi hamkorlikni mustahkamlash – ta'lim muassasalari bitiruvchilarining mehnat bozoriga tez moslashishiga yordam beradigan dasturlarni kengaytirish.

Xalqaro ta'lim integratsiyasi – xalqaro universitetlar bilan hamkorlikni rivojlantirish, akademik almashinuv dasturlarini kengaytirish va ta'lim tizimini jahon standartlariga moslashtirish.

Innovatsion texnoparklar va startap muhitini rivojlantirish – oliy ta'lim muassasalarining tadbirkorlik muhitiga integratsiyasini ta'minlash orqali iqtisodiyotga yangi biznes va texnologik yechimlar olib kirish.

Xulosa qilib aytganda, oliy ta'limning jamiyat va iqtisodiyot rivojlanishidagi roli global va mahalliy yondashuvlar orqali turlicha namoyon bo'lsa-da, uning asosiy maqsadi inson kapitalini rivojlantirish va iqtisodiy o'sishni ta'minlashdir. O'zbekistonda oliy ta'limni yanada rivojlantirish va jahon standartlariga moslashtirish orqali mamlakatning intellektual salohiyatini oshirish hamda barqaror iqtisodiy taraqqiyotga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Bekmurodov U.J. Oliy ta'limning iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni: Monografiya. – Toshkent: Fan, 2020. – 220 b.
2. Jahon banki. Jahon taraqqiyot hisobotlari: Ta'lim va iqtisodiyot. – Vashington: Jahon banki, 2019. – 185 b. (o'zbek tiliga tarjima)
3. Karimov I.A. Oliy ta'lim va millatning intellektual salohiyati. – Toshkent: O'zbekiston, 2015. – 300 b.
4. Nazarov B. va boshqalar. O'zbekiston oliy ta'limini rivojlantirish: muammo va istiqbollar. – Toshkent: Universitet, 2022. – 150 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. O'zbekiston statistik yillik to'plami – 2023. – Toshkent: Davlat statistika qo'mitasi, 2023. – 350 b.
6. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Oliy ta'lim statistik ma'lumotlari – 2023. – Toshkent: Oliy ta'lim vazirligi, 2023. – 250 b.